

EU-guiden

- 25 argumenter for og imot
- 10 fleip eller fakta
- 5 avgjørende tema
- Slik styres EU

NeitilEU-skriftserie

vett

www.neitileu.no

Folkestyre

Solidaritet

Velferd og
handel

Miljø og
ressurser

Handlefrihet

Nei til EUs skriftserie VETT

Nr. 1-2006: Dag Seierstad: *Tjenester til enhver pris?*

Nr. 3-2005: Dag Seierstad: *Er EU et solidaritetsprosjekt?*

Nr. 2-2005: Heming Olaussen m.fl.: *EU-grunnloven*

Nr. 1-2005: Dag Seierstad: *Arbeidsinnvandring og EØS – hva kan gjøres med lønnsdumpinga*

Nr. 4-2004: Sigbjørn Gjelsvik m.fl.: *EU og velferden*

Spesialnr.: *Ti år med EØS – virkninger for fagbevegelsen* (kr 100,- + porto)

Nr. 3-2004: Harriet Rudd (red.): *EU vs. USA – en dårlig garanti for fred og sikkerhet* (utsolgt)

Nr. 2-2004: Dag Seierstad: *Lønnsdumping – en kreftsvulst i norsk arbeidsliv* (utsolgt)

Nr. 1-2004: Dag Seierstad: *Norsk fiske og EU-medlemskap*

Heftene kan bestilles fra (kr 20,- + porto):

Nei til EU

Arbeidersamfunnets plass 1, 0181 Oslo

Telefon: 23 35 45 80

neitileu@neitileu.no

www.neitileu.no

EU-guiden

Nei til EUs skriftserie VETT nr. 2 2006

Utgitt av Nei til EU

Redaktør: Morten Harper

Formgivning: Eivind Formoe

Korrektur: Jan Terje Kristiansen og Kjell Arnestad

Tegneserien *Overdanmark* (side 9, 15, 21, 27 og 31) av Jørgen Bitsch, www.danskundergrund.dk

Trykk: Stens trykkeri

Printed in Norway

ISSN: 1504-5374

Opplag: 60 000

Demokratiunderskudd og hull i regnskapet

Det er ikke lenger noen overraskelse, men like pinlig hvert år: Tirsdag 15. november 2005 gjorde EUs revisjonsrett det klart at den ikke kunne godkjenne EUs regnskapstall for året før. Det har den heller ikke gjort de ti foregående årene. **Etter at Norge stemte nei til EU-medlemskap i 1994, er EUs regnskap ikke blitt godkjent ett eneste år.** Revisjonsretten mener det er uklart hvordan de 105 milliarder euroene i 2004-budsjettet er blitt brukt, og er spesielt kritisk til kontrollen med landbruksutgiftene (nesten halve budsjettet) og struktur- og regionalstøtten. Det uoversiktlige EU-systemet har både hull i regnskapet og demokratiunderskudd.

Embetsmannsstat

«Slik jeg oppfatter EU, er det konturen av en europeisk embetsmannsstat, et paradys for økonomer, jurister, diplomater og eksperter. Det er et Europa som jeg vil mislike sterkt.»
Generalsekretær Per Edgar Kokkvold i Norsk Presseforbund, Nationen 15. november 2003

Ønsket om et levende demokrati var den viktigste grunnen til at folk i Norge stemte nei til EU-medlemskap i 1994. Siden den gang har EUs demokratiske problemer økt. Myndighet over stadig nye områder overføres fra nasjonalstatene til EU, og innbyggerne i EU har liten oversikt over hva som skjer bak de lukkede dørene i Brussel. I 2004 stemte bare 45,6 prosent av velgerne ved valget til EU-parlamentet. Hensynet til demokrati er et viktig argument mot norsk EU-medlemskap. Utenfor EU kan vi ha et folkestyre hvor folk deltar, og politikerne står til ansvar for velgerne.

Den europeiske union, EU, er grunnleggende udemokratisk. Lovgiverne er

Foto: Nasjonalbiblioteket

Salskifte. EU-medlemskap flytter makt fra Stortinget til EUs overnasjonale organer.

ikke folkevalgte. EUs beslutningsprosesser er omgitt av mye hemmelighetskremmeri. Stor geografisk og formell avstand til beslutningstakerne skaper avmakt. EU støper alt i samme form. De løsningene som passer flertallet i EU, skal passe alle steder. Det betyr at din mulighet til å påvirke blir mindre og mindre.

Sommeren 2005 stemte et flertall av det franske og deretter nederlanderlandske folk nei til EUs nye grunnlov. Til tross for den folkelige motstanden, har lederne i EU ikke skrinlagt grunnlovstraktaten. Det

Utøvende. EU-kommisjonen har så og si monopol på å foreslå nye lover i EU, her representert ved kommisjonspresident José Manuel Barroso under et mer uformelt oppgjør.

Slik styres EU

Det europeiske råd (EUs toppmøter)

- Bestemmer politisk hovedkurs
- Tar initiativ til traktatendringer
- Består av stats- og regjeringssjefene i EU-landene, samt EU-kommisjonens president

Unionsrådet

- Lovgivende makt i EU sammen med parlamentet
- Høyeste beslutningsorgan mellom toppmøtene
- Her møtes fiskeriministrene for å diskutere fiskeripolitikk, justisministrene for å diskutere justispolitikk, osv.
- Fastsetter rammene for EU-budsjettet og andre vedtak som binder EUs medlemsland
- Formannskapet i rådet roterer mellom medlemslandene hvert halvår. Høsten 2006 er det lagt til Finland, våren 2007 overtar Tyskland og høsten 2007 har Portugal formannskapet.

EU-parlamentet

- Eneste folkevalgte organ i EU
- Vedtar lover sammen med unionsrådet
- Kan ikke fatte vedtak som forplikter EU
- Kan blokkere vedtak fra unionsrådet som ikke er enstemmige

- Kan bidra til å endre forslag fra EU-kommisjonen og unionsrådet

EU-kommisjonen

- Utøvende makt i EU (slik regjeringen er i Norge)
- EU-kommisjonen har så å si monopol på å foreslå nye lover, og utarbeider budsjett og handlingsprogrammer
- Passer på at medlemslandene setter unionsrådets vedtak ut i livet
- Består av representanter fra medlemslandene. Utpekes av Det europeiske råd, og godkjennes av parlamentet.

EF-domstolen

- Øverste dømmende makt i EU (slik Høyesterett er i Norge)
- Dømmer i enkeltsaker og tolker EUs regelverk
- Avgjørelser her går foran lover og domsavgjørelser i medlemslandene

Revisjonsretten

- Reviderer EUs regnskaper og legger fram en årsberetning. Kan også avgi mindre beretninger i enkeltsaker.
- Satt sammen av representanter fra medlemslandene, og utnevnes av unionsrådet.

lages felles EU-regler på flere og flere områder, uavhengig av de store forskjellene i kultur, språk, klima, næringsgrunnlag og politisk tradisjon. Medlemslandene blir i stadig sterkere grad underlagt de overnasjonale unionsorganene. Slik flyttes makten lenge bort fra de som beslutningene angår, bort fra folk flest.

Ikke folkevalgt

I EU blir lovene vedtatt av unionsrådet, som ikke er et folkevalgt organ, men består av en statsråd fra hvert medlemsland. Det står ikke ansvarlig overfor noe folkevalgt organ, verken i EU eller medlemsstatene. Unionsrådet kan heller ikke stilles til ansvar eller kastes av velgerne i EU. Dette bryter med grunnleggende demokratiske prinsipper.

Mange føler at avstanden til politikerne er så stor at det ikke nytter å engasjere seg. Det er en viktig utfordring for demokratiet. Men hva vil resultatet da være av å flytte enda mer makt til EU? Deltakelsen ved valg til EU-parlamentet er langt lavere enn ved de nasjonale parlamentsvalgene i EU-landene. Noen steder er den helt nede i 20 prosent, og EU-parlamentet blir dermed et lite representativt organ.

EU-parlamentet er det eneste folkevalgte organet i EU, men det meste av makten er fordelt mellom de ikke-folkevalgte organene unionsrådet, EU-kommisjonen og EF-domstolen. De som ønsker at EU skal bli en stat, vil gi mer makt til parlamentet, og det er tendensen i EU at parlamentet får mer å si enn tidligere. Men makten som blir lagt til EU-parlamentet, blir hentet fra de enkelte medlemslandene, ikke fra kommisjonen eller unionsrådet. Dermed innebærer økt makt til parlamentet mer overstatlighet og union.

Lengre til Brussel enn til Oslo

En av styrkene ved det norske demokratiet har vært medvirkning fra de frivillige organisasjonene, og muligheten til å nå fram politisk med utenomparlamentarisk organisering og aksjonisme. Det er vanskelig å nå fram med budskapet sitt til EU-politikerne om man bor på Veitvet eller i Vågå. Det er – bokstavelig talt – lengre til Brussel enn til Oslo. I tillegg kommer den språklige avstanden. For mange innebærer det en barriere å skulle engasjere seg i den offentlige debatten på et språk som ikke er ens eget.

Et av de viktigste midlene for å påvirke EU-politikken er lobbyvirksomhet. Det er omlag 15 000 profesjonelle lobbyister i Brussel. De fleste grasrotbevegelser har ikke råd til heltidsansatte lobbyister. Det er de store bedriftene som lønner de fleste lobbyfolkene. Dermed er det også deres interesser som oftest vinner fram.

Svingdørslobbyisme

Greenpeace har protestert til EUs ombudsmann om ureddelig lobbyisme i EU-kommisjonen under utformingen av kjemireformen Reach. Problemet er at byråkrater som har arbeidet med reglene slutter og blir lobbyister for kjemiindustrien, uten at EU griper inn. Ett eksempel er franske Jean-Paul Mingasson, som etter 20 år i kommisjonen ble rådgiver for industriorganisasjonen Unice. (Kilde: Jyllandsposten 8. mai 2006)

1994. Demokrati var hovedgrunnen til at flertallet stemte nei i den norske EU-avstemningen.

EU-grunnloven

29. mai 2005 stemte 54,7 prosent av franskmennene nei til EU-grunnloven. 1. juni sa 61,6 prosent av nederlenderne nei. Flere meningsmålinger viser at nei-siden fortsatt er like sterk i begge landene.

Etter det franske og nederlandske nei oppsto det strid i EU om hvordan man skulle håndtere situasjonen. Det ble ikke noe av de bebudete folkeavstemningene i Storbritannia og Danmark. På toppmøtet den 16. juni 2005 bestemte EUs stats- og regjeringssjefer seg for å ta en «tenkepause» når det gjelder EU-grunnloven. Toppmøtet understreket at grunnloven ikke kommer til å bli reforhandlet og at godkjenningprosessen burde fortsette – på tross av den folkelige motstanden. EU-grunnloven er per juli 2006 godkjent av 16 av de 25 medlemslandene, bare to av dem gjennom folkeavstemninger (Spania og Luxembourg).

På toppmøtet i juni 2006 ble denne tenkepausen forlenget enda et år. Toneangivende land som Frankrike og Tyskland arbeider nå for

å få til en avklaring i løpet av høsten 2008, da Frankrike er unionsrådets formannskap.

Mer overnasjonalitet

EU-grunnloven skal erstatte alle de tidligere EU-traktene. Formålet er å skape et regelverk som er mer oversiktlig, og som er tilpasset et EU med flere medlemsland. For å være handlekraftig med 25 – eller flere – medlemmer flyttes mer myndighet til EU-organene, og både sammenstillingen og stemmefordelingen i organene endres. Små land vil få enda mindre innflytelse.

Grunnlovstraktaten gir EU utstrakt enekompetanse. Det betyr at bare EU kan vedta lover og regler når det gjelder konkurransen i det det indre marked, tollunionen, handelspolitikken, penge- og valutapolitikken, vern av havets biologiske ressurser og inngåelse av internasjonale traktater. På områder som sosial- og sysselsetningspolitikk, regionalpolitikk, landbruk og fiskeri og politi- og justissaker er det delt kompetanse. Det betyr at EU har forrang, og med-

lemslandene bare kan utøve myndighet hvis EU ikke allerede har vedtatt regler.

Alternativene

Beslutningen om å utsette prosessen løser ikke problemet EU står overfor, men det gir EU mulighet til å vurdere ulike alternativer. EU håper nok også at grunnloven skal gjenvinne oppslutning ved at flere land godkjenner den, og at dette i neste omgang kan brukes som pressmiddel overfor Frankrike og Nederland. Samtidig er det mulig å utsette behandlingen i de landene hvor det er størst sjanse for at det blir et nei.

Ifølge Nice-traktaten må alle EU-landene godkjenne grunnloven før den trer i kraft, men grunnloven selv tar høyde for at noen land kunne komme til å si nei. I teorien kan EU nå velge mellom tre alternative veier framover:

- EU kan innføre grunnloven slik den er nå, og innføre unntak for de land som forkaster grunnloven, eller «nei-landene» kan behandle grunnloven på nytt uten at teksten endres.

- De kan fortsette å styre EU etter den gjeldende Nice-traktaten.

- De kan reforhandle deler av EU-grunnloven. Hvis det skal reforhandles, er det kanskje mest sannsynlig at de vil gjøre endringer eller ta ut elementer av del III – EUs politikk og funksjonsområder.

Det er også mulig for EU å gjennomføre mye av det som er nedfelt i EU-grunnloven uten at den trer i kraft. Man kan velge en strategi som går ut på å la «utviklingen gå sin gang».

Endringer i institusjonene og stemmeregelen i unionsrådet er antakelig vanskelig å få gjennom uten en form for traktatfesting. Det går an å endre den eksisterende Nice-traktaten, men det innebærer at man langt på vei erklærer grunnloven død. Dessuten innebærer det at man åpner opp for forhandlinger på områder som det er oppnådd enighet om. Da kan prosessen bli mye mer tidkrevende.

Norge har siden 1970 hatt en liberal offentlighetslov som sikrer høy grad av innsyn i offentlige dokumenter. Det er viktig for demokratiet at media og folk flest får innblikk i det som skjer i politikernes og byråkratenes arbeid. EUs offentlighetsregler er klart svakere enn de norske, hovedsakelig på grunn av at de er vage og åpner for langt flere unntak. Saksbehandlingstiden er lang, og nøkkelen til arkivene og postjournalene er ikke tilgjengelig for allmennheten. Du må fra før vite mye om en sak eller et dokument før du kan kreve innsyn.

Unionen overtar mer og mer

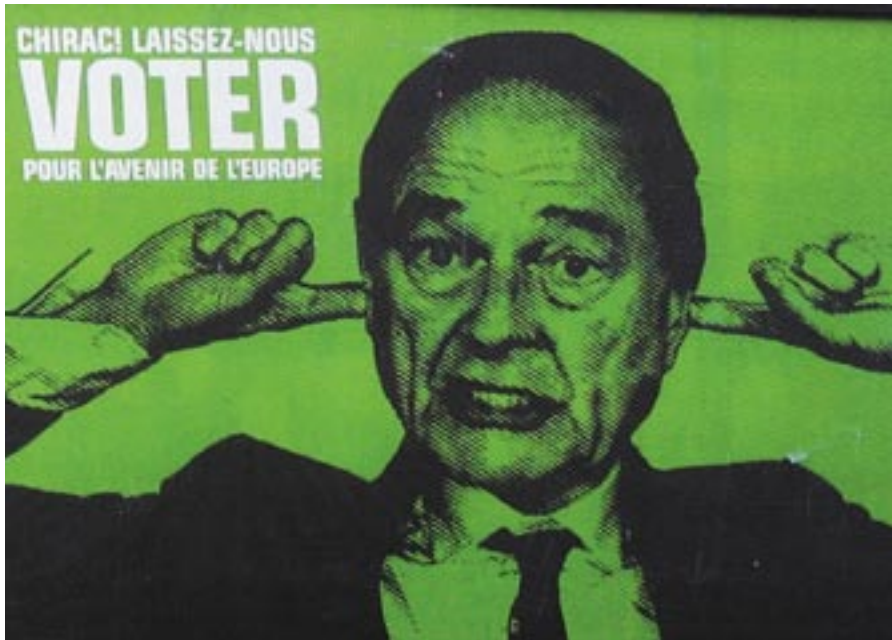
Hvis Norge blir medlem av EU, aksepterer vi at EUs lover går foran Grunnloven og alle

andre norske lover. Stortinget vil bli bundet av de vedtak som EU gjør, og vi kan ikke selv vedta lover som strider mot lovene i EU. Stadig mer makt flyttes fra de nasjonale parlamentene til unionsrådet, EU-kommisjonen og EU-parlamentet. Flertallsavgjørelser skal brukes enda oftere, slik at bare få, prinsipielle beslutninger skal fattes enstemmig. Det betyr at de enkelte landene ikke kan legge ned veto mot beslutninger de er imot.

EU har i løpet av få år overtatt funksjoner som vi vanligvis har oppfattet som suverene rettigheter for nasjonalstatene, slik som valuta, intern sikkerhet og forsvarspolitik. Gjennom Maastrichttraktaten i 1992 tok EU skrittet mot full økonomisk

Gode frynser

Grunnlønnen for en EU-parlamentariker fra Italia er kr 1 158 000. For en fra Litauen er det tiendeparten, 110 000. Men parlamentarikerne har mange frynsegoder til felles. Representantene får oppmøtepenge på kr 2120 per dag, man må bare stemple seg inn på kontoret. Hvert år får de også 350 000 kroner til fri-merker, konvolutter og andre kontorutgifter. Og hvert medlem får ca. 1,4 millioner i året til å lønne kontorhjelpe. EU gir også en lukrativ reisedekning, bl.a. 30 000 per år som kompensasjon for ubehaget ved å reise utenfor EU. Parlamentarikerne får dessuten gratis 30 timer akupunktur og 60 timer fysioterapi. (Kilde: Dagens Næringsliv 9. mai 2006)

Fransk nei. I mai 2005 stemte et flertall av det franske folk nei til EU-grunnloven, og sendte både Jacques Chirac og EU inn i en tiltrengt tenkepause.

Valgsvikt. Under halvparten av EUs borgere stemmer i valg til EU-parlamentet, i noen land er valgdeltakelsen nede i 20 prosent. Til sammenlikning stemte 77,4 prosent i det norske stortingsvalget i 2005.

Forstår ikke EU

Åtte av ti EU-borgere, 82 prosent, opplever at EUs institusjoner kommuniserer dårlig med dem. Bare 36 prosent mener de skjønner hvordan EU-systemet fungerer, mens 63 prosent svarer at de forstår sitt nasjonale politiske system. Det viser en felles meningsmåling i alle EU-landene, utført for avisen *European Voice* i mai 2006. Undersøkelsen viser også at 79 prosent mener at EU er sterkt påvirket av næringslivsinteresser, mens bare halvparten så mange (41 prosent) mente at andre organisasjoner, som miljøorganisasjoner og fagforeninger, har sterk innflytelse.

integrasjon ved å vedta en felles valuta (det som ble dagens euro). Gjennom Amsterdamtraktaten i 1997 tok EU beslutninger om felles politikk på interne sikkerhetsanliggender og politisaker, og åpnet for flere flertallsvedtak og Europol som en egen politistyrke. Nicetraktaten, vedtatt i 2000, traktatfestet EU-hæren og slo fast at EU kan operere militært uten godkjenning eller medvirkning fra NATO. EUs utkast til grunnlov fører denne utviklingen mange skritt videre.

Mindre makt til små land

Det er liten tvil om at et EU-medlemskap ville påvirke Norge. Men Norge vil som medlem i svært liten grad kunne påvirke EU. Som EU-medlem ville Norge fått 7 av

352 stemmer i unionsrådet, altså 2 prosent, ifølge Nice-traktaten. I parlamentet ville det vært 13 av 745 norske representanter. De små EU-landene har hele tiden hatt færre stemmer enn store land som Tyskland og Frankrike i unionsrådet. Etter EUs utvidelse med ti østeuropeiske land, har denne forskjellen blitt enda større. Ifølge EU-grunnloven skal heller ikke alle medlemslandene i framtida ha plass i den mektige kommisjonen.

Ja?

1. Nasjonale politikere har uansett lite makt i en globalisert verden. Ved å gå inn i EU kan vi ta tilbake den politiske styringen av samfunnsutviklingen.
2. Som medlem av EU kan vi påvirke Europas politiske utvikling.
3. EU skaper fred, og det er en viktig forutsetning for demokratiet.
4. Nærhetsprinsippet sikrer at EU ikke tar beslutninger der nasjonalstaten er best skikket.
5. EU-grunnloven viser at EU har visjoner og tar ansvar for en stabil politisk utvikling i hele Europa.

Nei!

1. Vi gjenvinner ikke makt gjennom medlemskap i EU, tvert imot. Gjennom et medlemskap i EU låses samfunnsutviklingen til politikken som er nedfelt i EUs traktater.
2. Norge får bare noen få stemmer – 2 prosent – i de bestemmende, lovgivende organene i EU. Den foreslåtte EU-grunnloven reduserer små lands innflytelse ytterligere, og ville gitt Norge bare 1 prosent av stemmene.
3. Gjensidig økonomisk avhengighet skaper ikke nødvendigvis fred. EU skapte ikke freden, det var freden som skapte EU. EU er en pådriver for opprusting i Europa og har ambisjoner om å bli en militær supermakt.
4. EF-domstolen legger systematisk til grunn at målet for EU er et tettere og mer forpliktende samarbeid. Det vil si at EU sentraliserer makt på bekostning av nærhetsprinsippet.
5. Nei til grunnloven i folkeavstemningene i Frankrike og Nederland viser at EU-grunnloven er et eliteprosjekt. At EU til tross for disse protestene ikke vil skrinlegge traktaten, viser at dette er en politikk som styres over hodet på folk flest.

Overdanmark

For en neve sardiner

Våren 2006 inngikk EU en omstridt fiskeriavtale med Marokko. Ressursmangel i eget hav har ført store deler av EU-flåten til andre havområder. **Flere ganger har EU koplet bistand til fiskekvoter i fjerne farvann, der EUs fiskere fortrenger de lokale.** EU betaler Marokko 1,1 milliarder kroner mot at 119 trålere, de fleste spanske og portugisiske, får adgang til å fiske utenfor kysten av Marokko og Vest-Sahara de neste fire årene. «Marokko holder på å rane våre naturressurser, og nå hjelper EU til. Det er en skandale,» sier en kystbeboer til svenske Tidningarnas Telegrambyrå. Avtalen kan tolkes som en anerkjennelse av Marokkos okkupasjon av Vest-Sahara og undergraver FNs arbeid for å få til en løsning på konflikten.

Vi lever i en verden der 850 millioner mennesker går sultne til sengs. 3 milliarder mennesker må klare seg med under 15 kr om dagen. Det er halvparten av jordens befolkning. Ifølge FNs utviklingsprogram legger de 20 prosent rikeste i verden beslag på 85 prosent av ressursene, mens den fattigste 20 prosenten kun har ca. 1 prosent – på deling. Det er så blodig urettferdig at det nesten ikke finnes ord for det. Samtidig er det fullt mulig å endre på denne nøden, hvis det er politisk vilje. Rent vann til alle i verden koster ikke mer enn 30 milliarder kroner. Utdanning til alle barn ville koste ca. 60 milliarder.

De siste 15 årene har EU gitt mindre og mindre bistand til Afrika. Støtten vris mot Balkan og middelhavsområdet. Som betingelse for bistanden kreves liberalisering og privatisering. EUs samlede bistand utgjorde i 2005 0,44 prosent av BNI (bruttonasjonalinntekt) i EU-området. Til sammenlikning ga Norge 0,93 prosent, altså mer enn dobbelt så mye. Norge er det landet i verden som relativt sett gir mest bistand. EU har dessuten dreid fokus fra de fattigste landene til sine egne nærområder. Fra 1989 til 2002 sank Afrikas andel av EUs bistand fra 60 til 25 prosent.

Boksmat. Marokko er stor på sardiner. EU har kjøpt fiskeretter som presser vekk lokale fiskere.

Foto: Steven Zaith

Bistandskutt. De siste 15 årene har EU gitt mindre og mindre bistand til Afrika.

Ifølge det europeiske NGO-nettverket CONCORD (rapporten *EU Aid: Genuine Leadership or Misleading Figures*) er EU-landenes bistand i 2005 kunstig blåst opp. Flere land regner med utgifter som ikke har noe å gjøre med utviklingsbistand, som gjeldslettelse og utgifter til flyktninger. Noen land inkluderer til og med utgifter til utenlandske studenter ved europeiske universiteter.

Norge gir også store bidrag til FN, per innbygger for eksempel 50 ganger så mye som Frankrike og Tyskland. Hver nordmann betaler totalt 500 kr til fem av FNs store organisasjoner: Høykommissæren for flyktninger (UNHCR), Barnefondet (UNICEF), Utviklingsprogrammet (UNDP), Matvareprogrammet (WFP) og Befolkningsfondet (UNFPA). Dette er de aller viktigste, globale

organene for bistand og utvikling.

Dobbel standard

I Verdens Handelsorganisasjon (WTO) er EU en pådriver for at verdens fattige land skal tillate multinasjonale selskaper å etablere seg. Det betyr i praksis at u-landene hindres i å bygge opp egne velferdssamfunn og egen produksjon. EU er ikke noen motvekt til USAs råkjør i internasjonal handelspolitikk, mer en likesinnet konkurrent.

Et av hovedmålene med EUs indre marked er å skape en handelsblokk som kan konkurrere med USA og Japan. EU har som erklært målsetning å bli verdens mest konkurransedyktige økonomi innen år 2010 (Lisboa-strategien). Dette gjør EU ved å reise ytre tollmurer mot land utenfor EU

«Ikke i vårt navn»

«EU har inntatt en anti-utviklingsagenda i WTO-forhandlingene. EU har aggressivt presset utviklingslandene til å åpne opp industri- og tjenestemarkedene, mens man selv nekter å gjennomføre de nødvendige endringene for å stanse skadene som ens egen jordbrukspolitikker fører med seg. Denne posisjonen truer med å forårsake massiv skade gjennom økt fattigdom, tap av arbeidsplasser og miljøødeleggelser over hele verden.»

Åpent brev fra omlag 70 solidaritets- og miljøorganisasjoner som gjorde det klart at EU ikke representerer deres interesser – blant dem ATTAC, Friends of the Earth og CARE Danmark, trykt som annonse i Financial Times 1. juni 2006

Festning Europa

EU legger bånd på medlemslandenes flyktning- og asylpolitikk gjennom det såkalte Schengen-systemet.

Schengen fjerner de indre landegrensene, samtidig som de ytre grensene forsterkes. Når en flyktning eller asylsøker kommer til EU får han eller hun bare én sjanse. Det skal være det første landet en flyktning kommer til som behandler asylsøknaden. Dersom søkeren får avslag i dette landet, vil han eller hun bli stengt ute fra hele EU. I stedet for at vedkommende kan henvende seg til et annet EU-land, har dette ene landet handlet på vegne av hele unionen.

EU har en særlig streng grensekontroll ved de ytre grensene mot Jugoslavia, Russland, Hviterussland og Ukraina i øst, og Afrika i sør. I havområdene mellom Spania og Marokko har EU etablert et omfattende overvåkingssystem, Surveillance System for the Straits – SIVE. Området patruljeres av båter, og ferdselen overvåkes av radarer. Likeledes i Italia er det en streng grensekontroll for å hindre adgang til EU-området. EUs «Festning Europa» er spesielt tydelig i den spanske enklaven Ceuta, en liten by som ligger i Nord-Afrika og er en rest fra det spanske koloniveldet. Her har man mot

Marokko og Afrika bygd en 8,3 kilometer lang mur, med piggtråd og bevoktning. Kostnadene er flere hundre millioner kroner, det meste dekket av EUs regionalfond.

Den europeiske nettverksorganisasjonen UNITED, som arbeider for flyktingers rettigheter, har beregnet at mer enn 5000 mennesker har dødd under forsøk på å komme inn i EU; de har druknet i havet, blitt kvalt i containere eller begått selvmord i et flyktningssenter.

Personvern?

Det er også etablert et enormt dataregister med navnet SIS (Schengen Information System), som i dag inneholder opplysninger om nærmere 900 000 personer og 400 000 alias (dvs. falske identiteter). En undersøkelse viser at rundt 90 prosent av personene som er lagt inn i registeret er såkalte uønskete utlendinger.

SIS benyttes i forbindelse med kontroll av EUs ytre grenser, men også for etterlysning av personer som ønskes anholdt, vitner og savnete personer, samt gjenstander, identitetspapirer og verdisaker som er stjålet. Dessuten inneholder SIS informasjon om en del personer som myndighetene ønsker å overvåke. I tillegg benyttes Eurodac (Det

europeiske fingeravtrykkregisteret) for å hindre at en flyktning søker om asyl i mer enn ett land. Det europeiske visumregisteret (VIS) skal etter planen være i drift ved utgangen av 2007.

Databasene er et hjelpemiddel for politimyndighetene, men har også blitt kritisert for å ikke ivareta personvern hensyn. EU-kommisjonen har foreslått en videre utvidelse av registrene, SIS II. Forslagene har fått til dels hard medfart av en rekke personverninstanser i Europa, både overvåkingsorganene EDPS (European Data Protection Supervisor) og JSA (Schengen Joint Supervisory Authority) er skeptiske til uklare ansvarsforhold og mulig misbruk av opplysninger. Personvernorganisasjonen Statewatch beskriver SIS II som «nok et steg i oppbyggingen av et europeisk overvåkingsnettverk».

Norge er assosiert medlem av Schengen (i likhet med EFTA-kollega Island). Schengen er en del av EU-samarbeidet, men England og Irland er unntatt og de ti nye landene som ble med i EU i 2004 omfattes foreløpig heller ikke.

Vil ikke hjelpe

«En liten og fallende del av verdens asylsøkere kommer til de rike landene i EU. Men likevel ønsker ikke EU å hjelpe noen av verdens mest utsatte mennesker.»

Pressemelding fra Amnesty International i Storbritannia 18. juni 2002

Undergravende

«EUs forslag til felles asylpolitikk [kan] undergrave det globale asylsystemet og sette livet til framtidige flyktninger på spill.»

FNs Høykomissær for flyktninger, Ruud Lubbers, i Dagsavisen 31. mars 2004

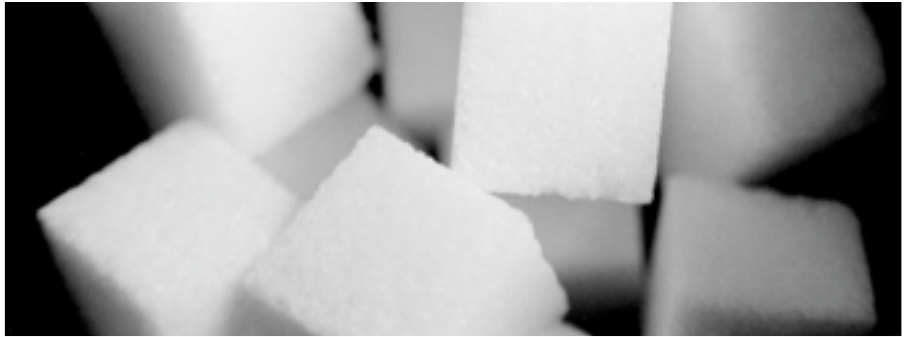
og fjerne handelshindringer mellom medlemslandene. Det indre markedet skaper mer handel mellom medlemslandene, på bekostning av handel med land utenfor tollmuren. Dette rammer utviklingslandene.

Det er beregnet at verdens fattige land mister om lag 24 milliarder dollar årlig (ca. 150 mrd. kroner) pga. de industrialiserte landenes beskyttelse av egen produksjon og varer. De rike handelsblokkene, som holder seg med handelskvoter og tollmurer, utgjør den absolutt største hindringen for bekjempelse av ekstrem fattigdom. EU er således med på å holde folk fast i fattigdom. Det gir grobunn for konflikter og kriger, flyktningstrømmer og migrasjon.

Innenfor WTO-regimet kreves det nettopp fjerning av tollmurer, kvoter og andre handelshindringer. Problemet er bare at mens de rike og mektige – spesielt EU og USA – presser de andre til å etterleve WTO-reglene, unngår de selv å praktisere regelverket. USA og EU bruker store subsidier på å dumpe landbruksvarer i den fattige del av verden. I mars 2005 gjorde EU sitt hittil største oppkjøp av sukker, og hadde dermed vantt 127 000 tonn på lager. Sukker og kjøtt dumpes til så lave priser at u-landsbondene utkonkurreres. EU betaler sine egne sukkerprodusenter en pris som er tre ganger så høy som den dumpingprisen EU tar på verdensmarkedet.

Anerkjente Oxfam er bare en av flere internasjonale solidaritetsorganisasjoner som er kritiske til EUs handelspolitikk. En av rapportene deres har den talende tittelen «Avsløringen av EUs hykleri: Derfor skader EUs handelspolitikk de fattige landene».

Norge har tatt vekk kvoter og toll på all import fra verdens 49 fattigste land (MUL-landene). EU har vedtatt nulltoll for disse

Sukkerbombe. EU bruker store subsidier på å dumpe matvarer, bl.a. sukker, som utkonkurrerer landbruket i fattige land.

landene ("Everything but Arms"-initiativet), men med så mange overgangsordninger for ris, sukker og bananer at det vil ta flere år før tollene faktisk er fjernet.

Kopler bistand og privatisering

EUs viktigste tiltak for handel og bistand med fattige land var lenge Lomé-avtalene med 77 fattige land i Afrika, Karibia og Stillehavet (ACP-landene). Landene, som var tidligere kolonier, fikk fortrinnsrett til det indre marked, i praksis framfor andre u-land. Til gjengjeld fikk EU selge sine eksportvarer i ACP-landene. Eksporten til EU fra ACP-landene domineres stadig mer av råvarer. Handel med ACP-landene utgjorde i 1975, da den første Lomé-avtalen ble inngått, 8 prosent av EUs import. I år 2000 var andelen under 3 prosent.

Lomé-avtalene er nå erstattet av Cotonou-avtalen, som trådte i kraft 1. april 2003. Her videreføres handelsfortrinnene for de fattigste ACP-landene, men fra 2008 skal de erstattes av samarbeidsavtaler som er i tråd med WTOs handelsregler. Cotonou-avtalen legger opp til et mer omfattende politisk samarbeid, også om forhold som normalt anses som nasjonale, indre anliggender. Det stilles krav om liberalisering og privatisering for å få støtte eller lån,

Seier for u-landene

«At EUs aggressive forsøk på å åpne nye markeder for sine multinasjonale selskaper gjennom WTO-runden mislyktes, er en seier for u-land og for det sivile samfunn.» Miljøorganisasjonen Friends of the Earth, Nasjonen 13. februar 2004

Skadelige subsidier?

«Ettersom norsk landbruk i svært liten grad er eksportrettet, er ikke den norske subsidiepolitikken et like stort problem for de fattige landene som USA og EUs landbruks-subsidier.»

Seniorrådgiver Kamal Malhotra i FNs utviklingsprogram, Magasinet X 4/03

Penger til Øst-Europa

Vi trenger ikke være medlem i EU for å bistå Øst-Europa. I forhold til innbyggertallet kommer Norge til å gi et større årlig bidrag til de ti nye medlemslandene enn noe annet EU- eller EFTA-land, f. eks. tre ganger så mye som Sverige og åtte ganger så mye som Danmark. Norge har satt av 1,7 milliarder kroner i året. Beløpet kan bli økt ytterligere når Bulgaria og Romania blir EU-medlemmer. EU har foreslått en økning på hele 500 millioner kroner. Norge må i så fall betale totalt 2,2 mrd.

Svenskene har sviktet sør

En undersøkelse om Sveriges politikk i FN før og etter EU-medlemskapet viser store forskjeller. På 1980-tallet stemte Sverige like ofte med sør som med nord i konflikter langs disse skillelinjene. Etter EU-medlemskapet forekommer det praktisk talt aldri at man følger sørlige lands linje. (Kilde: Dagens Nyheter 5. august 2002)

og det er en målsetning at EU og ACP-landene skal stå for en felles politikk i internasjonale fora.

EU har inngått fiskeriattaler med en rekke afrikanske land. Det er stor overkapasitet i EU-landenes fiskeflåter, og EU presser derfor på for å få tilgang til nye havområder. Avtalene har møtt sterk kritikk fra fiskerorganisasjoner i disse landene, som hevder at den utenlandske flåten ødelegger fiskeressursene deres. Utenfor Vest-Afrika er den utenlandske fiskeflåten seksdoblet siden 60-tallet. EU har dessuten forsøkt å kople bistand til adgang til fiskekvoter både utenfor Marokko, Mauretania og Namibia.

Fiskeriattalen inngått våren 2006 mellom EU og Marokko ble spesielt omdiskutert fordi den griper inn i et nasjonalt stridstema: Spørsmålet om Vest-Saharas selvstendighet. Etter press fra Sverige lovet EU-kommisjonen at havner og havområder utenfor Vest-Sahara ikke skulle omfattes av avtalen. Det løftet ble ikke holdt, og i den endelige avtalen står det ikke noe om at Vest-Sahara skal ha noe av de 1,1 mrd. kronene EU betaler til Marokko for fisket. Sverige var alene om å stemme nei til avtalen. EUs avtale kan tolkes som en anerkjennelse av Marokkos okkupasjon av Vest-Sahara og undergraver FN's arbeid for å få til en løsning på konflikten. Som et land utenfor EU, og med vår ekspertise som fiskerinasjon, kan Norge være en viktig alliansepartner for land som opplever press fra EU mot sine fiskeressurser.

Solidarisk alternativ

Utenfor EU er det mulig for Norge å føre en handelspolitikk som bygger på andre prinsipper enn EUs, og som også kommer de fattigste u-landene til gode. Norge har troverdighet i store deler av den tredje verden, blant annet

FN-støtte. Norge gir store bidrag til FN og generalsekretær Kofi Annan, per innbygger over 50 ganger så mye som EU-landene Frankrike og Tyskland.

på grunn av norsk u-hjelpspolitikk og fordi Norge ikke har fortid som kolonimakt. Derfor har vi også kunnet være en brobygger mellom de økonomiske stormaktene og u-landene. Denne rollen kan vi ikke spille dersom vi blir med i EU. Da vil vi bli bundet av EUs felles utenrikspolitikk og pålegget om at EU-landene skal tale med én stemme internasjonalt. Som et selvstendig land som står utenfor EU, kan Norge bidra til å snu internasjonale forhandlinger i en mer solidarisk retning enn det EU og USA legger opp til. Det har vi sett eksempler på blant annet under FN-forhandlingene om Konvensjonen for biologisk mangfold i Nairobi i mai 2000.

Ja?

1. EU er blant dem som gir mest bistand til verdens fattige land.
2. Norsk landbrukspolitikk er u-landsfiendtlig. Vi beskytter våre egne bønder på bekostning av de fattige, som ikke får solgt varene sine til oss.
3. Gjennom «Everything but Arms»-initiativet gir EU handelsfordeler til verdens fattigste land.
4. EUs østutvidelse er et stort solidaritetsprosjekt, og EU er ikke lenger en rikmannsklubb. Hvis Norge går med i EU kan vi være med på et historisk freds- og solidaritetsprosjekt.
5. Med en felles flyktning- og asylpolitikk i EU kan vi være sikre på at alle flyktninger får en mest mulig lik og rettferdig behandling.

Nei!

1. EUs samlede bistand utgjorde i 2005 0,44 prosent av BNI i EU-området. Til sammenlikning ga Norge 0,93 prosent, altså mer enn dobbelt så mye.
2. Norge har fjernet kvoter og toll på all import fra verdens fattigste land. Dessuten er norsk landbruk i liten grad eksportrettet. De norske subsidiene er derfor et mindre problem for de fattige landenes bønder enn USA og EUs landbrukssubsidier, som fører til overproduksjon og dumping. Med EU-støtte har for eksempel bønder i Ghana blitt utkonkurrert av italienske tomater. De hermetiske tomatene ble dumpet med produksjons- og eksportstøtte.
3. EU har, i likhet med Norge, vedtatt at det ikke skal være toll på varer fra verdens 49 fattigste land (MUL-landene). Men EU har overgangsordninger for ris, sukker og bananer, slik at det tar flere år før tollene faktisk er tatt vekk. Norge har visse unntak for matkorn og fôrvarer.
4. Vi er ikke avhengig av å bli med i EU for å vise solidaritet med landene i Øst- og Sentral-Europa. Norge er i dag det landet som gir mest økonomisk støtte til de nye EU-landene. Utenfor EU kan Norge vise reell solidaritet med verdens fattige.
5. Det finnes mange eksempler på umenneskelig behandling av flyktninger og innvandrere som prøver å krysse EUs ytre grenser. FNs høykommissær for flyktninger mener at «EUs forslag til felles asylpolitikk [kan] undergrave det globale asylsystemet og sette livet til framtidige flyktninger på spill.»

Overdanmark

Fleip eller fakta?

EU's politikk er ikke alltid til å tro. Hvilke av disse påstandene er riktige?

1. Skatt på e-post

EU-parlamentet vurderer å innføre skatt på SMS og e-post. Satsene som vurderes er lave, rundt 9 øre per stk for SMS og mindre enn en tusendels øre per e-post. Ettersom antallet er så stort, kan dette likevel bli en viktig inntektskilde for EU-landene.

2. Danser med EU

EU-grunnloven havarete i fjor, men nå skal EU vinne folks tillit blant annet ved hjelp av kakebaking og konserter på tvers av landegrensene. EU satser på at en ny logo og kjenningsmelodi, karneval og «EU-kommissærenes dag» skal endre oppfatningen av EU som et stort og fjerntliggende byråkrati. «Vi vil vise at EU kan danse», heter det i strategidokumentet for kampanjen.

3. Liten forskjell

Selv om det ikke er stor forskjell på å være EU-medlem og kun EØS-medlem når det gjelder bestemmelser som må innarbeides i landenes lovverk, er det veldig stor forskjell på hvordan et EU-medlem og Norge jobber for å få innflytelse over politiske beslutninger i EU.

4. Parlamentet på topp

Det folkevalgte EU-parlamentet i Brussel er EUs øverste, lovgivende organ.

5. Søte saker

EU's landbrukspolitikk legger til rette for sentralisering og stordrift, og fører til overproduksjon. I mars 2005 gjorde EU sitt hittil største oppkjøp av sukker, og hadde dermed utrolige 127 000 tonn på lager.

6. Storebror ser deg

EU-direktivet om lagring av teletrafikkdata pålegger teleselskapene å lagre informasjon om hvem som kontakter hvem via telefon, sms og e-post, på hvilket tidspunkt samt hvor personene befinner seg i inntil to år. Ikke bare EUs politimyndigheter, men også USAs etterforskningsbyrå FBI, kan få tilgang til de lagrede opplysningene.

7. Tusen kroner per hode

EU-medlemskapet koster tusen kroner per person per år for innbyggerne i EU-landene, eller omlag 470 milliarder kroner totalt for hele unionen.

8. Tretjære blir forbudt

Ifølge nye EU-regler er det forbudt å bruke tretjære til behandling av bygg og båt, selv om dette er en del av kulturhistorien i de nordiske landene.

9. Ingen utenrikspolitikk

Et av de mange omstridte forslagene i EU-grunnloven var en felles utenrikspolitikk. Ettersom grunnloven ble nedstemt av befolkningen i Nederland og Frankrike, har EU skrinlagt de utenrikspolitiske ambisjonene.

10. Anonym lobby

EU-hovedsetet Brussel er et paradiset for lobbyister. Det er omkring 15 000 profesjonelle lobbyister, som for det meste arbeider for store konserner og virksomheter. Deres jobb er å skaffe seg adgang til opplysninger, og påvirke embetsmenn og politikere. Det finnes ikke noe register over hvem lobbyistene representerer.

FASIT

- port *Fakademokratiet*.)
1. Fakta. En arbeidsgruppe i EU-parlamentet vurderer forslaget, men skattekravene må eventuelt innføres av medlemslandene. Forslaget legger opp til at avgiften skal betales av forbrukerne. (Kilde: Dagbladet 29. mai og 2. juni 2006.)
 2. Fakta. EUs grunnlovsprosjekt fikk seg en brå stans da både nederlandske og franske velgere avviste konstitusjonen i folkeavstemninger i 2005. En omfattende spørreundersøkelse viser at bare 39 prosent av de spurte mener EU er på vei i rett retning. EU-strategene planlegger å bruke EUs 50 årsfeiring i 2007 som en drivkraft for tiltakene. (Kilde: Dagens Næringsliv 4. juni 2006.)
 3. Fleip. Det er stor forskjell på EU og EØS. EØS har for eksempel ingen felles handelspolitikk utad, ingen felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, ingen felles skatte- og avgiftspolitikk, landbrukspolitikk eller fiskeripolitikk. Avtalen omfatter heller ikke EUs økonomi- og pengeunion (ØMU) eller nye, framtidige saksfelt i EU. Tall fra EUs årsrapporter og EFTA-sekretariatet viser at mens EU i perioden 1997-2003 vedtok totalt 11 511 rettsakter, ble 2 129 innlemmet i EØS i samme periode – altså om lag 20 prosent. Denne sammenlikningen sier ingenting om omfanget av de enkelte rettsaktene, men viser tydelig at EØS er noe annet enn et EU-medlemskap. (Påstanden er et sitat fra Europabevegelsens rapport *Fakademokratiet*.)
 4. Dobbelfleip! EU-parlamentet er langt fra øverste organ. Unionsrådet er det mektigste lovgivende organet, og forslagene til nye regler legges frem av EU-kommisjonen. Parlamentet holder heller ikke bare til i Brussel, men også i Strasbourg og har et sekretariat i Luxembourg. Hver måned flytter 732 representanter, tusenvis av ansatte og flere tonn papir mellom Brussel og Strasbourg. I hverby er det store parlamentsbygninger. Denne pendlingen koster over 1,5 milliarder kroner ekstra per år. (Kilde: Jyllands-Posten 8. juni 2006.)
 5. Fakta. Overproduksjonen dumpes i utlandet og er et problem for bønder i fattige land som utkonkurreres av den EU-subsidierte eksporten. Samtidig som EUs landbrukspolitikk favoriserer stordrift, gis det også støtte til mange veldig små bruk. Etter EUs landbruksreform gis det støtte til en rekke nye fritidsbruk, og støtten er ofte så liten at administrasjonsutgiftene er større enn utbetalingen. Reformen har altså skapt et enda større byråkrati. (Kilde: Danmarks Radio 6. juni 2006.)
 6. Fakta. Alle datatilsyn i Europa har advart mot direktivet av hensyn til personvernet. Norge må ta stilling til direktivet gjennom EØS-avtalen. (Kilde: Klassekampen 16. juni 2006.)
 7. Fleip. EU-medlemskapet koster 1960 kroner per person per år, altså dobbelt så mye. Budsjettet for 2007 er hele 950 milliarder kroner (120 milliarder euro). (Kilde: Aftenposten 31. mai 2006.)
 8. Fakta. Tretjære av furu er i EUs biocid-direktiv beskrevet som et aktivt stoff, og bruken skal opphøre fra 1. september 2006. Direktivet gjelder også for Norge gjennom EØS-avtalen. Norge, Finland og Danmark har søkt om unntak fra forbudet. Sverige har likevel konkludert med at tretjære av furu ikke er et biocid og fortsetter bruken. (Kilde: Fremover 30. mai 2006.)
 9. Fleip. EU har allerede en felles utenrikspolitikk på mange områder, bl.a. representeres medlemslandene av EU og skal tale med én stemme i en rekke internasjonale forhandlinger. På tross av motstanden mot grunnloven, har EU fortsatt å utvikle og formalisere en egen utenriksjeneste. Det er allerede omtrent 1000 tjenestemenn fra EU stasjonert i utlandet. EU-diplomatiet budsjett økte fra 1,9 mrd. kr i 2001 til 3,4 mrd. i 2005. EU har anskaffet 122 standsmessige ambassadørresidenser. Ambassadøren i Tokyo, Bernhard Zep-ter, bor for eksempel i et hus med månedsløst på 267 000 kr. I Moskva bor ambassadør Marco Franco i en fredet bygning fra 1700-tallet. (Kilde: Dagens Næringsliv 13. juni 2006.)
 10. Fakta. Embetsmenn og politikere som blir kontaktet av lobbyistene kan ikke med sikkerhet vite hvem som er oppdragsgiveren deres. Register eller annen regulering av lobbyistene er en omstridt sak i EU. (Kilde: Berlingske Tidende 2. juni 2006.)

Krona holder koken

Rundt 30 prosent av gassen og mer enn 20 prosent av oljen som EU importerer, kommer fra Norge. Det betyr at Norge er EUs nest viktigste leverandør av olje og gass. Norge er også en av EUs største leverandører av fisk og sjømat. Vi trenger ikke bli medlem av en union for å selge varene våre. Arbeidsløsheten i EU er nesten dobbelt så stor som i Norge, og den er spesielt høy blant kvinner. EU har felles valuta, euro, og en felles økonomisk politikk som prioriterer lav prisstigning framfor sysselsetting. Utenfor EU styrer vi selv den økonomiske politikken. Krona er ikke bare en mynt, det er også makt.

Arbeidsløsheten i EU har holdt seg mellom åtte og elleve prosent i 25 år. Flere millioner mennesker har gått uten arbeid i mer enn ett år – og enda mange flere er tilbudt uføretrygd og førtidspensjon for at de skal bli usynlige som arbeidsløse. Det har vært en viss nedgang i ledigheten de siste ti årene, men fortsatt er den nesten dobbelt så høy som i Norge. Arbeidsløsheten i EU var i fjor 8,7 prosent (totalt for de 25 medlemslandene), mens den i Norge var 4,6 prosent. Snittet trekkes en del opp av veldig høy ledighet i bl.a. Polen (17,7 prosent), men vestlige EU-land som Frankrike og Tyskland er også over gjennomsnittet (begge 9,5 prosent).

Det er ikke bare når det gjelder arbeidsløshet at Norge kommer bedre ut enn EU-landene. Norge har de siste årene toppet rangeringen i Human Development Report

fra FNs utviklingsprogram (UNDP), og er utpekt som det landet i verden med best levekår. Undersøkelsen legger vekt på forhold som jevn fordeling, likestilling og høy sysselsetting og utdanningsnivå.

Sosial dumping

At lønnstakerne må ta støyten i EUs pengeunion, er i dag en allmenn oppfatning blant økonomer. Pengeunionen vil bare lykkes hvis de nasjonale arbeidsmarkedene blir mer «fleksible»: Det må bli lettere å si opp ansatte, mobiliteten må øke og dagpenge-ene må reduseres.

EUs omstridte tjenstedirektiv har som mål å øke konkurransen om å yte tjenester på tvers av grensene i EU- og EØS-området. Nasjonale regelverk som hindrer konkurransen, må vekk. Det fører naturligvis til økt

Ingen grunner

«Det finnes ikke økonomiske argumenter for at Norge skulle bli medlem i EU.»

Tidligere EU-ambassadør Gerhard Sabathil, Aftenposten 4. januar 2004

«Ja-siden tok feil»

«Om 6-10 år skal det ikke sendes en eneste hel fisk ut av Norge. Fisken skal videreføres her til lands. Slik taler sjefen i det nye gigantkonsernet Pan Fish, Atle Eide, til bladet Fiskaren. Med disse ordene sprer han glede i Kyst-Norge. Likevel – er det ikke noe som skurrer her? Jo, da. For det var slett ikke slik det skulle gå med norsk fiskerinæring etter at Norge ble stående utenfor EU i 1994!»
Leder i Nationen 9. mai 2006

EU bestemmer over pengene

13. juli 2004 ble Tyskland og Frankrike dømt til å rette seg etter EU-kommisjonens pålegg for statsbudsjettet. Landene mente kravet om maks tre prosent budsjettunderskudd var en tvangstrøye, og at kutt ville øke arbeidsløsheten. EF-domstolen fastslo at kommisjonen står over medlemslandene i gjennomføringen av den økonomiske politikken.

EUs pengeunion (ØMU) legger gjennom den såkalte vekst- og stabilitetspakten klare føringer på nasjonal budsjettpolitikk. Her forplikter landene seg blant annet til ikke å ha budsjettunderskudd som overstiger tre prosent av BNP. Rentenivået skal ikke lenger bestemmes nasjonalt, men derimot av en felles sentralbank (ESB) som skal være uavhengig av politiske styringssignaler.

Den felles sentralbanken har som oppgave å sikre lav inflasjon i pengeunionen. For å få dette til må ikke lønns- og kostnadsveksten bli for stor. Et viktig moment i denne sammenhengen er å unngå «press i økonomien», noe som i praksis betyr at

arbeidsledigheten ikke bør bli særlig lav. Men hva defineres som lav arbeidsledighet? Sentralbanken har ved flere anledninger satt opp renta, selv med en arbeidsledighet i ØMU-området på nesten ni prosent.

Mister virkemidler ØMU og Sentralbanken, som har sete i Frankfurt, er alvorlige inngrep i det enkelte EU-lands økonomiske handlefrihet. I en økonomisk kresisituasjon blir ofte renta brukt som et virkemiddel for å stabilisere økonomien. En ekspansiv finanspolitikk (som medfører store underskudd på statsbudsjettet) blir ofte brukt for å få fart på økonomien og for å få flere folk i arbeid. En slik politikk kan selvsagt ikke føres over mange år, men kan være svært effektiv i perioder.

EU innførte i 2002 euro som felles betalingsmiddel i alle ØMU-landene. Med en felles valuta kan landene ikke lenger bruke valutapolitikken som et virkemiddel for å regulere trykket i økonomien. Gjennom ØMU gir medlemslandene fra seg vik-

tige politiske virkemidler.

Den omstridte EU-grunnloven slår fast at hovedmålet for EUs politikk skal være prisstabilitet (artikkel 1-29.2) og at Sentralbanken skal være uavhengig (artikkel 1-29.3).

Ulik økonomi

Norsk økonomi er på viktige områder annerledes enn de fleste EU-landene. Mens Norge selger olje, er EU en stor importør. Norge har overskudd i statsfinansene og nettoformue. EU har underskudd og gjeld. Derfor er det ofte fornuftig å føre en annen økonomisk politikk i Norge, men det vil ikke ØMU-reglene gi rom for.

Krona er ikke bare en mynt, det er også et økonomisk og politisk styringsredskap. Flere av Norges naboland og handelspartnere har sagt nei til ØMU; Danmark, Sverige og Storbritannia står utenfor denne delen av EU. Blir Norge EU-medlem, sier vi derimot ja til hele EU - inkludert ØMU og euro.

Kortglede. EUs felles mynt, euro, har ikke gitt det økonomiske oppsvinget EU-myndighetene håpet på.

Exit Norges Bank

«Et ja til euro (og EU) vil avskaffe norsk pengepolitikk og bety en nedlegging av Norges Bank. Det er å gå vel langt.»

Steinar Strøm, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo, Dagsavisen 8. november 2002

Svenskene tviler

«... svenskenes bilde av EU som drivende for økonomien har forandret seg voldsomt. I 1994 trodde 42 prosent at medlemskapet skulle forbedre sysselsettingen. I årets undersøkelse er andelen 9 prosent.» Dagens Nyheter 26. mai 2006

konkurranse også mellom de arbeidstakerne som skal yte disse tjenestene.

Tjenestedirektivet skal inn i en sosial virkelighet der enhver form for økt konkurranse vil føre til at det blir flere tilfeller av sosial dumping. Det vil slå hardest ut i de delene av arbeidslivet der det ikke finnes fagforeninger og tariffavtaler, og der de arbeidsløse står svakest når de leter etter jobb. Når direktivet er endelig vedtatt av EU, må Norge ta stilling til det gjennom EØS-avtalen.

Rammer kvinner hardest

Utviklingen av arbeidsmarkedet i EU rammer både menn og kvinner. Mange forhold bidrar til at kvinner rammes oftere og med mer varige virkninger. Massearbeidsløsheten har preget EU-landene så lenge at mange kvinner gir opp håpet om å få seg en jobb. Den skjulte arbeidsløsheten er derfor spesielt stor blant kvinner i EU. I de fleste EU-land er langt færre kvinner yrkesaktive enn i Norge.

Mange kvinner jobber i lavtlønnsyrker, og mange jobber deltid med usikre og uklare arbeidskontrakter. Perioder med permisjoner og arbeidsløshet kan fort begrense muligheten for å oppnå økonomisk uavhengighet. Dobbeltarbeidet skjerper denne sårbarheten. Kvinner med omsorgsansvar har i praksis mindre mulighet enn menn for aktiv jobbsøking, for omskolering, pendling og flytting. Kvinner har derfor ekstra store problemer med å finne seg jobb når arbeidsløsheten i samfunnet øker.

Et norsk EU-medlemskap vil utarme distriktene. Svenskene har fått føle denne ut-

viklingen. I femårsperioden etter EU-medlemskapet i 1995, var Sverige det landet i EU hvor de regionale forskjellene økte mest med lav vekst og stigende arbeidsledighet utenfor de største byene. Et norsk EU-medlemskap vil ifølge Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) halvere bøndenes lønn. Det vil bli en generell nedgang i produksjonen og vesentlig færre bønder.

Vi handler med EU

Et av de flottigst brukte ja-argumentene før folkeavstemningen i 1994 var at utenfor EU ville ikke Norge kunne selge varene våre til EU; vi ville ikke få «markedsadgang». Nå, drøyt ti år etter, ser vi tydelig at dette var grunnløs skremelspropaganda. Norge er, uten å være unionsmedlem, EUs sjette største handelspartner, med en samhandel av varer og tjenester som utgjør 800 mrd. kroner.

Fisk er ett eksempel. EU er en av verdens største sjømatimportører. Norge er verdens største netto fiskeeksportør. Over 75 prosent av norsk fisk og fiskevarer til EU blir eksportert med bare 2 prosent eller lavere toll.

EUs egen produksjon av sjømat (fangst og oppdrett) går stadig nedover, og unionen og er i økende grad avhengig av import. Framtidens handel med EU handler mindre om markedsadgang, og mer om ressurstilgang. Da er det Norge som sitter med de gode kortene.

Også når det gjelder energi er Norge en av EUs viktigste handelspartnere. Rundt 30 prosent av gassen og mer enn 20 prosent av oljen som EU importerer, kommer fra Norge.

Foto: Maria Wæberg

Omstridt. En rekke fagforeninger og organisasjoner protesterte da tjenestedirektivet ble behandlet av EU-parlamentet i februar 2006.

Det betyr at Norge er EUs nest viktigste leverandør av olje og gass. Uten en gigantisk, og dessverre lite trolig, satsing på energisparing og alternative energikilder, er EU avhengig av å importere olje og gass fra Norge.

EU er en viktig handelspartner, men Norge eksporterer selvsagt også til mange andre regioner. Da er det en fordel å ikke være bundet av EUs felles handelspolitikk. Norges fiskerihøgskole har slått fast at frihandelsavtalene gjennom EFTA gir bedre konkurransevilkår for norsk sjømat enn EU har utenfor Europa. Gjennom EFTA har Norge inngått et tyvetalls frihandelsavtaler for flere slags varer. Handelen med disse avtalelandene har de siste årene økt tre ganger raske enn handelen med EU.

Arbeidsløshet

EU:	██████████	8,7 %
Norge:	██████	4,6 %

Tall for 2005 (kilde: Eurostat)

Sysselsatte (15-64 år)

EU:	██████████	63,8 %
Totalt:	██████████	63,8 %
Menn:	██████████	71,3 %
Kvinner:	██████████	56,3 %

Norge:

Totalt:	██████████	74,8 %
Menn:	██████████	77,8 %
Kvinner:	██████████	71,7 %

Tall for 2005 (kilde: Eurostat)

Eldre sysselsatte (55-64 år)

EU:	██████████	42,5 %
Norge:	██████████	65,5 %

Tall for 2005 (kilde: Eurostat)

Ja?

- 1. EU fører til økonomisk vekst, og sikrer sysselsetting og velferd.
- 2. Vi må inn i EU for å styre kapitalen og for å redusere de multinasjonale selskapers makt.
- 3. Utenfor EU får vi problemer med å selge varene våre til Europa. Det betyr at arbeidsplasser flyttes ut av landet, og fører til økt ledighet.
- 4. Som EU-medlem, kan vi delta i alt det spennende samarbeidet EU har for å utvikle næringslivet.
- 5. EU arbeider for kvinners rettigheter over hele Europa.

Nei!

- 1. Eurolandene har høyere arbeidsledighet og lavere økonomisk vekst enn både Norge og de EU-landene som ikke er med i ØMU. Eurosamarbeidet tvinger land med økonomisk stagnasjon til å føre en økonomisk politikk som passer best i økonomisk medvind. Det er ikke en oppskrift for suksess.
- 2. Argumentet strider med hele grunntanken bak både EU og EØS: Kapitalen skal flyte fritt både innad i EU, og mellom EU og land utenfor EU.
- 3. EU-landene kjøper varene våre fordi de trenger dem. Eksporten til Europa har på ingen måte gått ned etter at Norge sa nei til EU-medlemskap i 1994. Vi har gjennom EFTA handelsavtaler som på mange områder utenfor EU gir oss bedre betingelser enn EU-landene har.
- 4. Norge er allerede en del av bl.a. EUs forskningssamarbeid gjennom EØS-avtalen. Faktisk får norske forskere oftere EU-støtte enn EU-landene selv.
- 5. Det pressete arbeidsmarkedet i EU rammer særlig kvinner. Andelen sysselsatte kvinner i EU er bare 56,3 prosent, mens den i Norge er 71,7 prosent.

Overdanmark

Varm luft og kald fisk

Den største miljøutfordringen er de globale klimaendringene. EUs kvotesystem for klimagassen CO₂ har vært en fiasko. Kvotesystemet kostet forbrukerne i 2005 omlag 250 milliarder kroner, uten at det hadde noen effekt på utslippene. Kvote førte til at prisen på strøm økte, men gevinsten havnet hos kraftprodusentene. Naturvernforbundet har beskrevet EU-kommisjonens raue kvoter som en «CO₂-bløff».

Det samme gjelder rovdriften på fiskeresursene og reduksjonen av naturens genetiske mangfold.

Naturødeleggende vekst

Naturen tåler ikke en fortsatt vekstpolitikk i den vestlige verden, hvor ressursbruk og forurensning stadig øker. EU fører videre en gammeldags vekstfilosofi med økt forbruk som forsterker miljøproblemene. Hensynet til markedskreftene er overordnet hensynet til miljøet og folks helse i EU. Midlene for å nå målet om vekst er fri konkurranse på et åpent marked. Sentralisert produksjon og økt transport får dramatiske konsekvenser for miljøet.

Folk i EU ønsker selvfølgelig et rent miljø. Derfor har EU en miljøpolitikk som prøver å reparere skadene av EUs politikk på andre områder, bl.a. regelverk for naturvern og vannkvalitet. EU har en målsetning om

Internasjonalt forpliktende samarbeid er nødvendig for å løse miljøproblemene verden står overfor. Forurensningen stopper ikke ved landegrensene – heller ikke ved EUs grenser. Mange av de alvorligste miljøproblemene er globale, som klimaendringer, redusert ozonlag, sur nedbør og havforurensning. Press på naturgrunnet, blant annet gjennom tap av tropisk regnskog og menneskenes stadig større inngrep i den urørte naturen, er miljøproblemer som strekker seg langt utover Europas grenser.

bærekraftig utvikling og vedtatt prinsipp som at forurensere skal betale og føre var-prinsippet. Problemet er at EU i enda sterkere grad ønsker økt vekst. Drivkraften i EU-samarbeidet går dermed på tvers av en bærekraftig utvikling.

EU har ingen miljøgaranti. Medlemslandene kan bare i visse tilfeller innføre egne miljøregler, og unntakene må godkjennes av EU-kommisjonen. Miljøklausulen gjelder bare for maksimumsdirektivene (i hovedsak varekrav for det indre marked). For blant annet regler om plantevernmidler, som er vedtatt etter jordbruksbestemmelsen i EU, er det derfor ikke adgang til å gjøre unntak. Medlemslandet må søke EU-kommisjonen om tillatelse for å ha strengere regler. For å få lov til å innføre strengere regler, må landet kunne sannsynliggjøre at maksimumskravene vil utgjøre en større helse- og miljørisiko for borgerne i det aktuelle landet enn for borgerne i resten av EU. De nasjonale reglene er ikke lovlige før de er godkjent av kommisjonen.

Klimakampen

EU (dvs. de 15 medlemmene før østutvidelsen) er i Kyotoavtalen forpliktet til å redusere utslippene av klimagasser med åtte prosent innen 2012. Dette er en samlet forpliktelse for EU. Kuttene er fordelt ulikt mellom landene. Mye av kuttene er imidlertid ikke nye tiltak. Basisåret for Kyoto er 1990. På nittitallet var det store utslippsreduksjoner i både Storbritannia med nedlegging av kullkraft og i Tyskland med kollaps for industrien i den østlige delen. Dette kan ikke sies å være resultat av noen aktiv klimapolitikk, men «varm luft» som tåkelegger den voldsomme økningen av CO₂-utslipp fra transportsektoren. Tall fra Det europeiske

Foto: EU

Klimatrøbbel. EU henger etter sine internasjonale klimaforpliktelser.

miljøbyrået EEA viser at EU henger etter utslippsmålet. I 2003 var samlet utslipp bare 1,7 prosent under 1990-nivået. Heller ikke Norge ser ut til å nå Kyotomålene.

EU har innført et kvotesystem for å redusere utslippene av den viktigste klimagassen, CO₂. Våren 2006 offentliggjorde EU tall som viste at EU-landene har tildelt industrien altfor mange klimakvoter. Over 90 prosent av kvotene er gitt gratis til bedriftene, som gjør at incentivene for å sette i verk utslippsreduksjoner blir svært lave. «Dette ødelegger et viktig klimatiltak og gjør det til en CO₂-bløff,» er kommentaren fra Norges Naturvernforbund. Ifølge miljøstiftelsen Zero kunne EU ved å rense utslippene i

Argumentene styrket

«Miljøbevegelsens argumenter mot norsk medlemskap er styrket.»
Enstemmig uttalelse om EU på Natur og Ungdoms landsmøte i 2004

Redusert beskyttelse

«EUs overordnede mål [er] stadig... å øke den frie handelen. Både patentdirektivet, matsminke-direktivet og barnematdirektivet har redusert det norske beskyttelsesnivået, og det viser at handel og profitt har klart forrang i Unionen – overordnet miljøhensyn.»
FIVHs daglige leder Arild Hermstad, i Dagsavisen 25.02. 2003

Ja til globalt samarbeid

Som et lite land har Norge alltid vært opptatt av å fremme og delta i internasjonale organisasjoner.

Alle de viktige internasjonale miljøavtalene er utviklet gjennom slikt folkerettslig samarbeid, og mange er forhandlet fram innenfor FN-systemet. Det er ikke mangel på internasjonale samarbeidsfora som hindrer miljøvern.

Mer enn 600 internasjonale miljøavtaler er registrert i FN-systemet. Siden det første miljøtoppmøtet i Stockholm i 1972 har FNs miljøprogram (UNEP) vært et viktig rammeverk. Her er noen av avtalene:

- Kyotoavtalen (FN, 1997) om reduksjon av klimagasser.
- Biomangfold-konvensjonen (FN, 1992) om biologisk mangfold.
- Montreal-protokollen (UNEP – FNs miljøprogram, 1988) om utslipp av gasser som bryter ned ozonlaget.
- SO₂-konvensjonen (ECE - FNs økonomiske kommisjon for Europa, 1985) om reduksjon av utslipp som fører til sur nedbør.
- Basel-konvensjonen (UNEP, 1980) om transport av farlig avfall.

Sentral innsats

I dette internasjonale samarbeidet er Norge en aktiv og selvstendig part. For eksempel var Norge sentral i arbeidet med Biosafety-protokollen om handel med levende genmodifiserte organismer, som ble inngått gjennom FN i år 2000. Et formål med avtalen var å sikre et regelverk mot «genrøveri».

Det var uenighet mellom de såkalte Miami-landene, med USA i spissen, og u-landene på den andre siden, som ønsket et mer restriktivt regelverk. EU sto i en mellomstilling. Norge lå nærmere u-landene. Norsk aktivitet og innspill var svært viktig i innspurten av avtaleinngåelsen, som i alle fall var ett steg for å sikre nasjonale myndigheters kontroll over landets genressurser.

Forpliktende avtaler

De internasjonale miljøavtalene er ikke mindre forpliktende enn EUs regler. Det internasjonale samarbeidet lider under mangel på politisk vilje i landene til å gjennomføre nødvendige tiltak. For å komme videre i miljøkampen trenger vi land som går foran og prøver ut nye løsninger. Norge må ha handlefrihet til å være en pådriver i arbeidet med å bedre miljøet. Det får

vi ikke som EU-medlem. Som medlem i EU står vi ikke lenger fritt til å jobbe for et internasjonalt samarbeid som har bærekraftig utvikling, og ikke tradisjonell økonomisk vekst, som mål. Ved å få plass rundt møtebordet i EU risikerer vi å miste en selvstendig stemme i andre fora, fordi vi må samordne vår politikk med EUs felles holdninger.

Norsk nøkkelrolle

«Norge har gode vitenskapsfolk og spiller en nøkkelrolle når internasjonale konvensjoner lages.»

Leder for FNs klimapanel, Robert Watson, Adresseavisen 18. juli 2000

stedet for et kvotesystem fjernet 2 milliarder tonn CO₂, som er mer en fem ganger EUs Kyoto-forpliktelse.

I og med klimaendringene har enkelte trukket fram atomkraft som et CO₂-fritt alternativ. Miljøbevegelsen er imidlertid enstemmig kritisk, på grunn av problemer med å lagre avfallet og faren for ulykker. Atomkraft står for over 20 prosent av EUs elektrisitetsproduksjon. Frankrike, Tyskland, Storbritannia og Sverige er ifølge det internasjonale energibyrådet (IEA) blant de ti landene i verden som produserer mest atomkraft.

Et av avtalegrunnlagene for EU er Euratomtraktaten fra 1957, som har som mål å fremme bruken og utbredelsen av atomkraft i Europa. EUs felles energipolitikk er fortsatt i stor grad basert på atomkraft, og Euratomtraktaten er også tatt med i EU-grunnloven. I det nye forskningsprogrammet for Euratom (2007-2011), foreslår EU-kommisjonen å fordoble midlene til atomforskning. Dessuten er det aktuelt å gi Euratom-lån til bygging av nye atomkraftverk i Bulgaria og Russland.

Mister matjord

Produksjon av mat skiller seg vesentlig fra all annen vareproduksjon. Naturen setter selv rammene, og matproduksjonen er en viktig del av ressursforvaltningen. EUs landbrukspolitikk tar ikke hensyn til at naturgrunnlaget for landbruk varierer sterkt mellom EU-landene.

EUs felles landbrukspolitikk fremmer store enheter. 80 prosent – åtte av ti kroner – av EU-støtten går til en femtedel av bøndene. Dermed legger politikken opp til et intensivt og industrialisert landbruk som svekker naturgrunnlaget, øker forurensningen, svekker dyrehelsen og øker smittepres-

set. Medlemskap i EU vil føre til sterk nedtrapping av landbruket i Norge. Samtidig får vi mindre kontroll over matproduksjonen, bl.a. adgangen til å forby genmodifiserte matvarer.

Svekket dyrehelse

Husdyrene i Norge har hatt en svært god helsestilstand. Et husdyrbruk med små, spredte enheter og uten for intensiv produksjon gir mindre stress, sykdom og mistrivsel for dyra. Det gir samtidig et produksjonssystem hvor det er mulig å kontrollere smittsomme sykdommer. I EU oppheves grensevernet, og dermed gir vi fra oss de viktigste redskapene for å bekjempe smittsomme husdyrsykdommer.

Gjennom EØS har vi knyttet oss til EUs

Ørken truer Spania

«30 prosent av Spania er på vei mot ørken. En viktig årsak er EUs landbrukspolitikk, som fremmer overproduksjon og dermed misbruk av knappe vannressurser.»
Aftenposten 6. juni 2006

Front mot genmais

«Bønder, forbrukere og miljøbevegelse danner front mot genmais på tyske åkrer. Stadig flere regioner utropes til genteknikkfrie soner, i protest mot regjeringen, EU, Monsanto og WTO.»
Nasjonen 31. mars 2006

Foto: Scamix

Grensekontroll. Da EU ble herjet av dyreepidemier i 2001 kunne utenforlandet Norge stenge grensene for levende dyr og innføre importforbud mot bl.a. kjøtt – og ble ikke rammet.

indre marked, og den veterinære grensekontrollen er som utgangspunkt avskaffet. Den europeiske virkeligheten er i ferd med å innhente oss her i Norge. Men det er fortsatt ikke for sent. Vi kan fortsatt gjeninnføre et strengere regelverk for import av levende dyr og kjøtt dersom det er politisk vilje til det.

Den siste tidens utbrudd av salmonella og E.coli også her til lands, er en påminnelse om hvor alvorlig dette er. Da EU i 2001 ble herjet av dyreepidemier, ble Norge ikke rammet fordi grensene ble stengt for levende dyr og det ble innført totalforbud mot import av kjøtt og meieriprodukter fra EU. Kommisjonen protesterte kraftig mot de norske beskyttelsestiltakene, og som EU-medlem kunne vi neppe opprettholdt dem.

En dansk rapport fra institusjonen Zoonosecenter fastslår at salmonella i importert kjøtt er en stor helsetrussel. Salmonellabakteriene i det utenlandske kjøttet er mer motstandsdyktige overfor antibiotika (resistens). Omkring 90 prosent av de resistente salmonellatilfellene i Danmark i 2005 skyldtes importert kjøtt eller kjøtt spist i utlandet. Derfor ønsker den

Fritt fram for nitritter i økomat

«EU tvinger igjennom kreftfremkallende tilsetningsstoffer også i økologisk mat. Danmark ble stemt ned, og Norge overtar EUs vedtak i saken.»

Stoffene nitritter og nitrater skal tillates tilsatt også økologisk mat. Nationen 31. mars 2006

danske forbrukerministeren Lars Barfoed å innføre importrestriksjoner, men er redd for at det vil bli oppfattet som en handelshindring og at Danmark vil bli stevnet for EF-domstolen.

EU får råderett over fiskeressursene

Medlemskap i EU fører til at Norge ikke selv kan avgjøre hvordan fiskeressursene skal forvaltes. Det vil være EU som avgjør kvotene og forhandler med tredjeland om kvotefordeling.

EU åpner bare for nasjonal råderett over fiskeressursene i havområdene som går inn til 12 nautiske mil ut fra kysten. Havområdene mellom 12-milssonen og 200-milssonen er felles EU-hav. Her er det EU-kommisjonen, og ikke de nasjonale myndighetene, som fordeler fiskekvotene. Båter fra alle EU-land kan i prinsippet fiske. Norsk fiskerieksport utgjør omlag 30 milliarder kroner per år. En langsiktig, bærekraftig forvaltning er avgjørende – særlig for kystsamfunnene.

Ifølge FNs matvareorganisasjon (FAO) er flesteparten av verdens havområder overfisket. En tredjedel av de 200 viktigste fiskeartene er truet. EU har i dag en voldsom overkapasitet både av fiskere og båter. Fangstkapasiteten i EUs fiskeflåte må reduseres med 40 prosent for å være tilpasset ressursgrunnet.

EU har ikke greid å gjøre noe med dette. Torskestammen i Nordsjøen og Østersjøen er nede på et svært lavt nivå. Det internasjonale havforskningsrådet anbefalte derfor høsten 2002 full stopp i torskefisket i det nordlige EU-havet. Daværende fiskerikommissær Franz Fischler ville ikke ha full stopp, men foreslo kraftige reduksjoner og skroting av flere tusen fiskefartøy. Tiltakene ble ytterligere utvannet av EUs fiskeri-

Hver femte fisk for mye

Ifølge beregninger fra International Council for the Exploration of the Sea (ICES) er 21 prosent av den totale EU-fangsten i 2004 tatt fra fiskebestander som er overbeskattet og ikke bærekraftig. Hver femte fisk er altså overfiske. (Kilde: Eurostat)

ministere. De vedtok i desember samme år en midlertidig reduksjon av torskekvotene med 45 prosent.

Verre vekst

Norge fører i dag, som andre europeiske land, en miljøskadelig vekstpolitikk. I EU brukes overnasjonaliteten hovedsakelig til å videreføre en politikk som i de enkelte medlemslandene har vist seg å ødelegge miljøet. EU-medlemskap er derfor verre fordi:

- Det er verre å bli del av et system som er bygget for å lage mer vekst og forbruk enn landene klarer alene.
- Det er verre at veksten skal komme fra en varehandel som gjør systemet ekstremt avhengig av forurensende veitrafikk og annen transport.
- Det er verre med vekst når medlemsland ikke får stille strengere miljøkrav.

Ja?

1. EU går inn for bærekraftig utvikling og har bedre miljølovgivning enn Norge.
2. EUs miljøgaranti sikrer at medlemslandene kan føre en strengere miljøpolitikk hvis de ønsker det.
3. De store utfordringene i verden i dag kjenner ikke landegrensar. Vi trenger overnasjonale løsninger.
4. Det internasjonale miljøsam arbeidet er for tregt og lite forpliktende. Bare i EU kan man tvinge landene til å oppfylle forpliktelsene sine.
5. EU har vært en stor pådriver i det internasjonale klimaarbeidet.

Nei!

1. Utenfor EU kan vi være en pådriver i FN der de viktigste miljøavtalene utformes. Vi kan føre en solidarisk handelspolitikk uten å være bundet av EUs interesser, og vi kan fremme miljø og utvikling der EU tenker fri flyt. Miljølovgivning er bare en liten del av miljøpolitikken, og EU-systemet er grunnleggende miljøfiendtlig.
2. EU har ingen reell miljøgaranti. I EU er hensynet til fri varehandel overordnet miljøhensyn. Hvis et lands miljøtiltak begrenser handelen, kan tiltaket bli kjent ulovlig av EF-domstolen.
3. EUs overnasjonale løsninger er først og fremst hamret ut av finans- og næringsinteressene. Hovedmålsetningen er å gjøre EU til en økonomisk supermakt som skal konkurrere med USA og Japan, ikke å løse globale miljø- og fattigdomsproblemer.
4. Siden 70-tallet er det gjennom FN forhandlet frem en rekke miljøavtaler, bl.a. om klima utslipp, avfall og naturvern. Disse folkerettslige avtalene er like forpliktende som EUs regelverk. EU har generelt flere sanksjonsmuligheter, men de blir vel så mye brukt til å svekke miljøkrav som til å håndheve dem.
5. Det er ikke grunnlag for å utrope EU til helt i klimasamarbeidet. EU har påtatt seg relativt ambisiøse utslippsreduksjoner, men det har man gjort fordi mesteparten av reduksjonene fant sted allerede på nittitallet som følge av store økonomiske omstillinger i Tyskland og Storbritannia. Likevel sliter EU nå med å nå sine egne utslippsmål, særlig fordi transporten øker i det indre markedet.

Overdanmark

EU er ikke all verden

På Verdenstoppmøtet om bærekraftig utvikling i Johannesburg, Sør-Afrika, september 2002 ivret bl.a. EU og USA for at WTOs handelsregler skulle være overordnet internasjonale miljøregler. Norge var ganske så alene om å være imot en slik formulering, som vil vært et tilbakeslag for internasjonalt miljøsam arbeid. **Selv om enkelte EU-land var enig med Norge, kunne de ikke tone flagg i forhandlingene fordi EU skulle tale med én stemme. Norge ble upopulær fordi man ikke ga seg, men stahten og argumentene ga uttelling. Først fikk man støtte av Sveits og Canada, så fra de små øystatene og Karibia – og flere land fulgte etter. Toppmøtet endte med å droppe teksten om WTO. «Norge reddet FNs ære,» skrev Dagbladet dagen etter (2. september).**

Det er omtrent 6,2 mrd. mennesker på jorden. EU har ca. 0,45 mrd. innbyggere. Norge er altså ikke alene utenfor unionen. Tvert imot: Alt det viktige internasjonale samarbeidet på miljø, som i Johannesburg, solidaritet og fred skjer utenfor EU. Norges innsats på Verdenstoppmøtet om bærekraftig utvikling er bare ett eksempel. Mens Sverige, Danmark og Finland «sitter på gangen» fordi EU-kommisjonen eller EUs formann-

Utkant. 93 prosent av verdens befolkning er ikke medlem av EU.

skap forhandler på vegne av EU, er Norge aktivt med som selvstendig part.

Norge er, gjerne sammen med andre mindre land, helt nødvendig smøring av det internasjonale samarbeidet, som ofte er et triangel med USA, EU og de fattige landene i G77 på hver sin kant. EU-landene samordner sin utenrikspolitikk og snakker med én stemme i internasjonale fora. Utenfor EU kan Norge si hva vi mener i organisasjoner som FN og Verdens handelorganisasjon (WTO). Vi kan ta u-landenes side mot de store maktblokkene USA og EU.

EU ensretter utenrikspolitikken og har felles posisjoner på så mye som 95 prosent av resolusjonene i FNs generalforsamling. Norge har benyttet vår handlefrihet i FN særlig i spørsmål om biomangfold og biopaten-

Gerilja for bærekraft

«Jeg skulle ønske det var flere land som Norge. Dere har sammen med Sveits ført en ekstremt effektiv geriljaoperasjon her i Johannesburg.» Leder for FNs utviklingsprogram, Mark Malloch Brown, til VG 3. september 2002

Bare en stemme

«I Verdens handelsorganisasjon (WTO) snakker EU med én stemme i alle spørsmål. EU blir representert av EU-kommisjonen. Resultatet av dette er at de enkelte medlemslandene har en begrenset rolle i WTO.» FNs Miljøprogram: Environment and Trade (2000)

tering. Vi har i mange år vært en brobygger mellom OECD-landene og u-landene, og Norge har vært viktig og aktiv i det internasjonale samarbeidet ved å fremme kompromissforslag. Nedrustning og våpenkontroll er en annen del av EUs felles utenrikspolitikk. Utenfor EU står Norge også her fritt.

Får munnkurv

EUs nye grunnlov – som folkeflertallet i

EØS – Norges tilknytning til EU

EØS er langt fra så omfattende som et EU-medlemskap.

Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) ble framforhandlet mellom EFTA- og EU-landene, og trådte i kraft 1. januar 1994. EFTA-landet Sveits vedtok gjennom folkeavstemning å si nei til EØS (i Norge ble avtalen godkjent av Stortinget). Sverige, Finland og Østerrike ble etter folkeavstemninger medlem av EU fra 1. januar 1995. Siden da har EFTA-siden i EØS bestått av Norge, Island og Liechtenstein.

EØS bygger på de samme markedsprinsippene som EU: Den frie flyten av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft. EØS omfatter EUs regelverk for det indre markedet, herunder konkurransepolitikken og reglene for næringsstøtte og regionalstøtte. EØS legger EUs regler til grunn på alle områder som omfattes av avtalen.

Svekker handlefriheten

Avtalen bidrar til å svekke vår økonomiske og politiske handlefrihet og råderetten over viktige naturressurser. På den andre siden gir EØS bedret markedsadgang bl.a.

for en del fiskeprodukter, representasjon i EUs ekspertkomiteer og deltagelse i utdannings- og forskningsprogrammer.

Etter hvert som avtalen virker over tid, blir konsekvensene stadig tydeligere. EØS betyr mer utrygghet, mer byråkrati, en mindre selvstendig energi- og miljøpolitikk og mindre lokal handlefrihet. En del av disse virkningene kunne vi avdramatisere gjennom aktiv bruk av voretten i avtalen. Men mange av problemene er knyttet til selve grunnprinsippene i avtalen og overvåkingsorganet ESA og EFTA-domstolen sin praktisering.

Bedre enn EU-medlemskap
EØS er likevel langt fra så omfattende som et EU-medlemskap. Avtalen omfatter ikke EUs handelspolitikk overfor ikke-medlemsland, EUs landbrukspolitikk, EUs fiskeripolitikk, det regionale samarbeidet i EU, EUs pengeunion, EU-landenes samarbeid om skatter og avgifter, det utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet, heller ikke EUs unionsborgerskap. EØS-avtalen kan dessuten sies opp med ett års varsel, og vi har mulighet til å legge

ned veto mot nye direktiver som blir vedtatt i EU. Denne muligheten har ikke EU-landene.

Før EØS-avtalen ble inngått, hadde Norge en frihandelsavtale med EU. Frihandelsavtalen sikret oss tollfri adgang til EUs indre marked for de aller fleste produkter. Dersom Norge sier opp EØS-avtalen, vil denne avtalen bli gjort gjeldende igjen.

EFTA

Det europeiske frihandelsforbund ble opprettet i 1960 som en motvekt til EF (den gang EEC). Til forskjell fra EF ble EFTA etablert som et frihandelsforbund, og ikke som en tollunion med felles tollsatser og handelspolitikk overfor tredjeland. Fra starten var Danmark, Sverige, Norge, Sveits, Østerrike, Portugal og Storbritannia med. I dag består EFTA av Norge, Island, Liechtenstein og Sveits, og har frihandelsavtaler med land både innenfor og utenfor Europa (blant annet de fleste landene i Øst- og Sentral-Europa, Israel, Marokko, og med PLO).

Ti på topp

Da det amerikanske tidsskriftet Newsweek i desember 2003 kåret verdens mest innflytelsesrike land, kom Norge helt oppe på en niende plass. Newsweek framhever styrken i norsk økonomi, innbyggernes levestandard og landets diplomatiske status.

Taler for tause EU-land

«Flere EU-land henvender seg diskret til de norske delegatene under forhandlingene [om konvensjonen om biologisk mangfold] med bønn om at Norge må komme med forslag de selv ikke får lov til å fremme. EUs medlemsstater er underlagt EU-kommisjonen som bestemmer hva EU og EU-landene skal mene.»
Nasjonen onsdag 24. mai 2000

Nederland og Frankrike sa nei til, men som er godkjent av et flertall av medlemslandenes parlamenter – forsterker en felles utenrikspolitikk i unionen. Det slås fast at EU skal tale med én stemme, og alle land forplikter seg til ikke å komme med utspill som ikke er i EUs interesse. EU skal også få sin egen utenriksminister.

Som et lite og selvstendig land har Norge spesielt gode forutsetninger for å spille en aktiv meglerrolle i internasjonale konflikter, som vi for eksempel har hatt i Midt-Østen. Denne rollen kunne Norge neppe hatt som EU-medlem. I EU måtte vi underordnet oss EUs felles holdning, og det er grunn til å tro at USA ville reagert pga. av prestisjestriden mellom de to maktblokkene.

En rekke EU-land er tidligere kolonimakter. Det gir en både symbolsk og historisk ballast, som kan være en hemsko hvis man ønsker å være internasjonal brobygger. Det gir også andre interesser i politikken. Frankrike favoriserer for eksempel bistand til tidligere koloniland. Utenfor EU har Norge en helt annen handlefrihet og troverdighet.

Ikke et fredsprosjekt

På toppmøtet i Roma i desember 2003 bekreftet EU at unionen skal utvikle militære muskler. EU har bygget en hær med 30 000 soldater. Denne styrken har egne institusjoner som er uavhengig av det vestlige forsvarssamarbeidet NATO. Dette uten-

Brobygger. Norge har benyttet handlefriheten utenfor EU til å være en brobygger i spørsmål om biomangfold og patentering.

riks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet organiseres gjennom stor grad av overnasjonalitet. Styrken er bygd opp som en slagkraftig og offensiv kampstyrke, og ikke som noen «fredsbevarende» styrke. EUs egne retningslinjer for bruk av hæren sier at den skal kunne settes inn hvor som helst i verden på tolv dagers varsel. Det åpnes også for at styrken kan brukes uten at det foreligger mandat fra FN.

EU-grunnloven slår fast at EU skal øke sin militære kapasitet: «Medlemsstaterne forpligter seg til gradvis at forbedre deres militære kapasitet.» (artikkel I-40.3) Ordet nedrustning er ikke nevnt i teksten. Kontroll med våpen er heller ikke nevnt i hele grunnlovsforslaget. Fred er nevnt åtte ganger. Konfliktforebygging er nevnt fem ganger, mens forsvar er nevnt 64 ganger.

EU forsøker å framstille oppbyggingen av militærstyrkene som et fredsprosjekt, men freden og stabiliteten i Europa vil ikke styrkes av at en maktblokk øker sine militære styrker og bruker mer penger på våpen. De offensive militærplanene vil kreve omfattende investeringer fra medlemslandene og dermed kraftige økninger i militærbudsjettene. EUs krav til

Endelig slagkraft!

«Endelig får EU sin egen militære kapasitet. Nå kan EU etter alle disse årene bli en kraft i utenrikspolitikken.»

Silvio Berlusconi, daværende italiensk statsminister med formannskap i EU, Nationen 13. desember 2003

Som USA

«Det EU egentlig vil gjøre, er egentlig det samme som USA, bare med litt mer elegant språk og enda litt friere tøyler. Det er bare tull at dette skal være noe mykt eller solidarisk alternativ.»

Forsker Kåre Dahl Martinsen ved Institutt for forsvarstudier, Klassekampen 6. november 2003

budsjettbalanse vil kreve kutt på andre områder, noe som lover dårlig for EU-landenes allerede hardt prøvete velferdsordninger.

Selvstendig stemme

EU har de siste årene i stadig større grad samordnet sin utenrikspolitikk, og snakker oftere og oftere med én stemme i viktige internasjonale fora som FN. Utenfor EU har Norge frihet til selv å velge hvilke mål vi skal ha for politikken. Både som pådriver i internasjonalt samarbeid og nasjonalt: Vi kan bruke pengepolitikken til å skaffe arbeidsplasser og trygge velferden, også i dårlige tider. Vi kan velge å ta sosiale hensyn, ikke bare styre etter budsjettbalanse og bedriftenes konkurransevne. Og som selvstendig stat beholder vi råderetten over viktige naturressurser.

Kan påvirke

«Fra sin posisjon utenfor EU har Norge mulighet til å påvirke utviklingen både innenfor EU og i forhold til resten av verden.»

Vandana Shiva, Vårt Land 24. april 2004

Nei!

1. EU samordner medlemslandenes utenrikspolitikk og taler med én stemme i FN-organisasjoner og internasjonale forhandlinger. Verden trenger mangfold. Ensretting er ikke samarbeid.

2. Når EU skal tale med én stemme, må medlemslandene være tause. Land som er uenig i EUs holdning, kan ikke tone flagg i internasjonale forhandlinger. Mens Norge er til stede som aktiv aktør i bl.a. FN og WTO, er land som Sverige og Danmark satt «på gangen» fordi EU har felles delegasjon.

3. EU gjør alle sine medlemmer til husmenn. Hvis Norge blir medlem av EU, vil antallet EU-direktiver mangedoblet og vi mister vetoretten i EØS-avtalen. Samtidig fratras vi muligheten til å finne fram til andre og bedre tilknytningsformer til EU.

4. Det er ingen generell sammenheng mellom integrasjon og fred. Tvert imot kan overnasjonalitet forsterke spenninger og konflikter hvis det ikke er basert på folkestyre og demokrati. De fleste kriger etter andre verdenskrig har vært borgerkriger. Det har ikke manglet på handel, felles mynt og myndighet i konfliktområder som gamle Jugoslavia, Nord-Irland eller i Baskerland. Historien viser at demokratier ikke går til krig mot hverandre.

5. EUs hær er bygd opp som en slagkraftig og offensiv kampstyrke, og ikke som noen «fredsbevarende» styrke. EUs egne retningslinjer åpner for at hæren kan brukes over hele verden og uten at det foreligger mandat fra FN. Verden trenger ikke nok en opprustende stormakt.

Ja?

1. Samarbeid er å gå sammen med andre for å løse problemer og møte utfordringer. EU er et slikt samarbeid.

2. EU er den eneste måten europeiske land kan få gjennomslag for synspunktene sine internasjonalt.

3. Bare medlemskap gir medbestemmelse. EØS-avtalen er en udemokratisk husmannsavtale.

4. EU har sikret freden i Europa. Land som handler sammen kriger ikke.

5. En EU-hær er en nødvendig europeisk motvekt til USAs dominans.

www.neitileu.no holder deg oppdatert

Nei til EU driver et aktivt informasjonsarbeid om utviklingen i EU, konsekvensene av unionsmedlemskap og EØS. På hjemmesidene www.neitileu.no finner du både daglig oppdaterte nyheter fra inn- og utland og en omfattende kunnskapsbank.

Nei til EU trenger din støtte!

- Nei til EUs arbeid er viktig for å hindre at EU-tilhengerne i Norge prøver seg med en omkamp om norsk medlemskap i EU.
- Nei til EU skal være en pådriver for at norske myndigheter fører en mer aktiv politikk overfor EU.
- Nei til EU jobber for at Norge skal legge ned veto mot EØS-direktiv som er skadelig for helse, miljø og velferd.

Nei til EU er en grasrotbevegelse som jobber for å holde Norge utenfor EU. Vi har i dag over 25 000 medlemmer og lokallag over hele landet. Dersom du i likhet med oss tror at Norge kan klare seg godt utenfor EU, og at det er viktig for folkestyret, miljø og solidaritet at vi beholder handlefriheten utenfor unionen, oppfordrer vi deg til å gå ett steg videre. **Som Nei til EU-medlem viser du at du vil være med på å styre framtida.**

Nei til EU, Arbeidersamfunnets plass 1, 0181 Oslo
faks: 22 20 90 55 • e-post: neitileu@neitileu.no

Bli medlem i Nei til EU! Klipp ut og send inn.

- Medlemskap i Nei til EU kr 150,-
 Husstandsmedlem kun kr 100,-
 Ungdom mot EU (under 30 år) kr 20,-
FØDTÅR:

NAVN:

ADRESSE:

POSTNUMMER OG STED:

E-POST:

Adressaten betaler
for sending i Norge

Distribueres av
Posten Norge

Nei til EU
Svarsending 0331
0090 Oslo